

Posudek oponenta disertační práce

Doktorand: Mgr. Iva Gavrilova

Název práce: Řešení sporů z mezinárodní kupní smlouvy

Školitel: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

Oponent: JUDr. Monika Feigerlová, LL.M., Ph.D.

1. Výsledky práce a aktuálnost zpracovaného tématu

Doktorandka si vybrala ke zpracování tématiku řešení sporů z mezinárodní kupní smlouvy. Téma mezinárodní kupní smlouvy, jakož i problematika řešení sporů z mezinárodních smluvních vztahů již byly v řadě studentských i odborných pracích zpracovány a jedná se tak o téma tzv. klasické. Mezinárodní kupní smlouvou nicméně dochází k realizaci převážné většiny transakcí přeshraničního obchodu a z pohledu mezinárodněprávní praxe bude téma aktuální vždy. Navíc se doktorandka zaměřila na okruhy, které nejsou doposud jednoznačně vyřešeny a materii mezinárodní kupní smlouvy provázala s procesní stránkou věci v podobě dohod o volbě soudu. Pozitivně lze hodnotit i zařazení problematiky Haagské úmluvy o dohodách o volbě soudu a její propojení na stávající právní instrumenty.

Práce shrnuje dosavadní a do jisté míry přináší nové poznatky s řadou modelových příkladů a nejnovějších praktických poznatků. Předložená disertační práce se zejména zaměřuje na detailní rozbor prorogačních dohod v obchodních sporech v navazujících souvislostech a představuje tak komplexní podání tohoto institutu. Přehlednost a systematický přístup je největší přidanou hodnotou této disertační práce.

Práci bohužel chybí obecnější úvod, ve kterém by doktorandka nastínila cíle své práce, které se dozvídáme až v závěru. Ze systematiky disertační práce lze dovodit, že se doktorandka zaměřila na mezinárodní aspekty vztahu vznikajícího z koupě zboží, tj. aplikovatelnosti mezinárodní úpravy, a to jak ve fázi hmotněprávní úpravy vzniku práv a povinností, tak ve fázi řešení sporu vzniklého z takového mezinárodního smluvního vztahu při existenci ujednání stran o volbě soudu.

2. Struktura a metody práce

Práce má logickou strukturu a systematické uspořádání. Jak již je uvedeno výše, velkým nedostatkem je chybějící úvod, který by předesídl cíle, jež si doktorandka v práci vytkla. Tématicky je práce rozdělena na dvě velké části, kdy část A. se věnuje Úmluvě o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a část B. navazuje procesními otázkami ohledně sudiště a řešení sporů z mezinárodní koupě zboží.

Část A. je dále rozdělena do několika subkapitol. V úvodních subkapitolách se doktorandka zabývá obecnými pojmy a základními principy Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (popisuje prostorovou a věcnou působnost Úmluvy, pravidla její interpretace). V dalších subkapitolách pak doktorandka analyzuje vlastní proces uzavírání kupní smlouvy.

Část B. disertační práce doktorandka věnuje volbě soudu a úpravě prorogačních dohod. V kapitole 3 nejprve rozebírá Nařízení Brusel I bis pro civilní věci v unijním prostoru. V kapitole 4 se krátce věnuje pravidlům o obecné a zvláštní příslušnosti při absenci dohody stran o volbě soudu. Zásadní kapitolou části B. a dá se říci, že celé disertační práce, jsou kapitoly 5 a 6, které v detailu zkoumají prorogační dohodu, otázky její formální a materiální platnosti, právo rozhodného pro posouzení těchto otázek, účinky uvnitř i vně členských států, a to nejdříve na pozadí Nařízení Brusel I bis a následně srovnáním s úpravou v Haagské úmluvě o dohodách o volbě soudu. Doktorandka problematiku dotahuje do fáze režimu uznání a výkonu rozhodnutí týkajících se prorogačních dohod.

Práci doktorandka završuje závěrem, ve kterém shrnuje výsledky disertační práce a přehledně formuluje závěry týkající se stěžejních kapitol.

Jednotlivé kapitoly na sebe systematicky a logicky navazují. Rozsah práce (178 stran včetně abstraktu a seznamu literatury) kvantitativně odpovídá. Pokud jde o zvolené vědecké metody zpracování, práce je výslovně nevyjmenovává. Nicméně ze způsobu zpracování lze dovodit, že doktorandka v předložené práci využívá metody deskriptivní, analýzy, syntézy a komparace.

Trochu na škodu přehlednosti je, že některé problémy doktorandka nevytyčila explicitně, ale zmiňuje je v rámci rozebíraných rozhodnutých kauz a nejsou tak seznatelné z obsahu práce. Stručná shrnutí u jednotlivých kapitol by k celkové přehlednosti práce přispěla.

3. Obsahová stránka práce

Přínosem této disertační práce je provázání řešení sporů z mezinárodní kupní smlouvy a právního režimu samotné kupní smlouvy. Vzhledem k tomu, že místo řešení sporů může zásadně zamíchat právem rozhodným pro daný spor, je propojení částí A. a B. disertační práce více než na místě. Zajímavě doktorandka problematiku propojuje například na problémech platnosti rozdílných obchodních podmínek obsahujících rovněž ujednání o volbě soudu, a to dle úpravy CISG a dle

principů Nařízení Brusel I bis. Na škodu je absence jedné shrnující subkapitoly, která by poskytla hlubší ucelenější analýzu těchto souvislostí v rámci jedné pasáže.

Doktorandka rovněž neopomíjí úvahy nad dopady Brexitu, které zatím není možné jasněji formulovat. Velmi zdatně se chopila problematiky prorogačních dohod v návaznosti na právo rozhodné pro posouzení jejich materiální a formální platnosti a dalších elementů a dále v kontextu paralelních řízení. Tyto otázky jsou v mnoha ohledech velice technické a náročné v detailech. Doktorandce se podařilo příslušné pasáže podat čtivým a přesto velmi koherentním a hutným způsobem poskytujícím všechny relevantní informace.

Doktoranda se snažila formulovat vlastní názory na zkoumanou problematiku skrze celou disertační práci, což přispívá k celkové úrovni práce. Oponent si dovolí poukázat na určité zástupné připomínky k obsahu práce, které připisuje spíše technickému zpracování a struktuře sledu textu nebo jen snaze o úsporné vyjadřování a nerozšiřování jinak kompaktní práce o postranní témata. Např. doktorandka bez vlastního vymezení a vzhledem k existenci bohaté literatury k danému tématu přejímá bez dalšího některé zjednodušující závěry, jež nejsou ani v teorii ani v praxi zatím jednoznačně ukotveny (např. na str. 87 tvrzení, že „obecně platí, že tam, kde si strany ohledně rozhodného práva nic nesjednají, lze na jurisdikční dohodu nahlížet jako na tacitní volbu práva“). Rovněž u rozhodčích doložek doktorandka opomíjí stále nezpochybnitelný efekt široké uznatelnosti a vykonatelnosti rozhodčích nálezů dle Newyorské úmluvy, o čemž u prorogačních doložek zatím nemůže být řeč (str. 152).

4. Formální stránka práce

Z hlediska formálního je disertační práce zpracovaná na velmi dobré úrovni. Doktorandka v souladu s citačními normami zpracovala poznámky pod čarou a opatřila práci seznamem použité literatury a zdrojů. Doktorandka vycházela z relevantních odborných statí jak z české, tak ze zahraniční literatury. Rovněž se v hojném rozsahu odkazovala na zahraniční judikaturu, což lze hodnotit velmi pozitivně.

Doktorandka prokázala, že dokáže efektivně pracovat se získanými teoretickými poznatky, o čemž svědčí i 671 poznámek pod čarou.

Práce je napsána odborným právnickým jazykem. Jazykové chyby a překlepy jsou velmi výjimečné (např. nesprávná interpunkce u odkazu na poznámku pod čarou 12, 17, 32, 48, 169, atd., dále překlepy „v čísti“ na str. 8, „svou dodatků“ na str. 14, „jedná-li se případ klasického“ na str. 30, „ke zvolenému soud“ na str. 135).

5. Otázky a připomínky oponenta

Z celkového pohledu doktorandka v předložené disertační práci pokryla zkoumanou problematiku vyváženým způsobem. Pro budoucnost zůstává prostor pro hlubší analýzu dílčích námětů a v rámci ústní obhajoby by doktorandka mohla rozvinout následující okruhy:

- 1) Na str. 15 doktorandka uvádí, že se strany mohou dohodnout na aplikaci Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží i v případě, pokud pro to nejsou splněny podmínky aplikace Úmluvy (čl. 1 odst. 1 písm. a) a b)), nicméně „vždy je potřeba mít na paměti existenci domácích vnitrostátních mandatorních norem, z hlediska veřejného zájmu pro stát natolik zásadních, že nikdy nemohou být volbou práva dotčeny.“ Doktorandka by měla osvětlit tento způsob aplikace Úmluvy a jaké mandatorní normy má na mysli. Má se jednat o případ čistě vnitrostátní transakce?
- 2) Doktorandka dochází k závěru, že „celkově jako vhodnější pro interpretaci Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží se podle teorie ukázaly metody kontinentálního práva“ (str. 22). Může doktorandka více rozvést?
- 3) Na str. 62 doktorandka uvádí ve vztahu k Nařízení Brusel I bis, že se aplikuje na občanské a obchodní vztahy s mezinárodním prvkem. Dále se v textu věnuje již jen obsahu pojmu „občanské a obchodní věci“ a mezinárodnosti vztahu jen částečně až v kapitole 5.4.4. na str. 102. Jak doktorandka chápe konstrukci „mezinárodního prvku“ v rámci Nařízení Brusel I bis?
- 4) Doktorandka tvrdí, že Nařízení Brusel I bis „jednoznačně podpořilo rozhodčí řízení“ (str. 74). Vztah mezi soudním a rozhodčím řízením v evropském prostoru je velmi zmatený a vedl již k několika sporům. Má nové ustanovení Nařízení Brusel I bis o přednosti Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů či výkladová pravidla v bodě 12 Preambule opravdu takový pozitivní dopad na rozhodčí řízení a rozhodnutí týkající se otázek rozhodčího řízení?
- 5) Bude mít dle názoru doktorandky Brexit vliv na uplatňování tzv. anti-suit injunctions?
- 6) Který z posuzovaných instrumentů (revidované nařízení Brusel I bis nebo Haagská úmluva o dohodách o volbě soudu) dává lepší nástroje se vypořádat s paralelními řízeními a obstrukcemi typu italského torpéda v případě jurisdikčních dohod?

6. Závěrečné hodnocení

Souhrnně předložená práce je zpracována na velmi dobré úrovni. I přes výše uvedené nedostatky je z ní patrný zájem doktorandky o zvolené téma a porozumění dané problematice, což by měla mít prostor prokázat při ústní obhajobě.

Na základě výše uvedeného práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.

V Praze dne 16.4.2018

JUDr. Monika Feigerlová, LL.M., Ph.D.